

«بسمه تعالی»

«نگاهی به اهمیت و نقش تغذیه گیاهی در زراعت گندم و جو»

نظر به لزوم تامین غذای بشر با عنایت به روند افزایش جمعیت، توجه به تامین مواد غذایی برای مردم به ویژه تولید مواد اولیه صنایع غذایی (همچون نان) لازم است. از محصولات کشاورزی که در این ارتباط از اهمیت بسزایی برخوردارند، دو محصول کشاورزی در گروه غلات، گندم و جو هستند که به ترتیب در تامین مواد غذایی مردم و تغلیف دام مهم تلقی می شوند. در سالهای اخیر به لحاظ اجرای برنامه های مرتبط با خودکفایی در تامین محصولات استراتژیک مانند گندم و متعاقباً در سایر محصولات زراعی و همچنین با توجه به شعار «تولید غذای سالم برای همه»، استفاده بهینه از کودها برای دستیابی به تولید غذای سالم از طریق «عملکرد بیشتر - تولید کافی - غذای سالم و غنی شده» به مرحله اجرا درآمده است. لازم است تغییر نگرش و دیدگاهها در سطوح مختلف اجرایی تغییر بیابد، چرا که کیفیت در تولید نیز همراه با بحث کمی تولید به صورت جدی مطرح شده است.

در سالهای اخیر در راستای تحقق تولید غذای سالم و همراه با بهینه سازی مصرف کودها، توجه به مصرف ریزمغذی ها، کودهای آلی و کودهای بیولوژیک (زیستی) برای بهبود کیفیت محصول و از طریق متعادل نمودن میزان مصرف کودهای شیمیایی از جایگاه ویژه ای برخوردار شده است و با حمایت های وزارت جهاد کشاورزی، انواع کودهای ریزمغذی، آلی و بیولوژیک عملاً وارد چرخه تولید شده اند. به طور کلی کاربرد این نوع از کودها به طور خاص هم از بعد کمک به سلامت محصول و هم از بعد کمک به تغذیه مطلوب و موثر در افزایش عملکرد، مد نظر هستند.

در روند اجرای طرح های افزایش تولید و خودکفایی محصولات کشاورزی، نقطه نظرات مراکز تحقیقاتی در جهت بهینه سازی مصرف کودها از سوی واحدهای اجرایی ذیربط در سطح کشور مدنظر قرار گرفته و ضمن متعادل ساختن میزان مصرف کودهای اصلی از ته، فسفات و پتاسه، توجه خاصی از سوی مسئولین امر به ترویج مصرف کودهای ریز مغذی و در ادامه کودهای آلی براساس اسیدهای آلی مانند اسید هیومیک و اسید فولویک و کودهای بیولوژیک (زیستی) در جهت ارتقاء کیفیت محصول و افزایش عملکرد مبذول شده است. در چند سال گذشته پیرو برنامه ریزیهای انجام شده، پایلوت های مشاهده ای و مقایسه ای متعددی با مصرف کودهای ریزمغذی و بیولوژیک در قالب اجرای طرح های گندم و جو انجام شده است که خوشبختانه در اغلب موارد با نتایج مثبت و مطلوبی همراه بوده است.

* **کودهای ریزمغذی:** شامل عناصر غذایی میان مصرف مانند گوگرد و منیزیم و عناصر غذایی کم مصرف مانند روی، آهن، مس، منگنز و برهستند که هر یک از این عناصر به لحاظ نقش حیاتی و اساسی که در کل روند رشد رویشی و زایشی گندم و سایر گیاهان دارند، هر چند در مقیاس کم در مقایسه با میزان مصرف کودهای اصلی هستند، ولی در جهت بهبود کیفیت مانند افزایش میزان پروتئین دانه گندم و افزایش عملکرد مهم می باشند.

* **کودهای بیولوژیک:** گروه خاصی از مواد بیولوژیک هستند که به لحاظ تاثیر مناسب در افزایش عملکرد محصولات زراعی از جمله گندم و جو، در حال حاضر جایگاه ویژه ای در دسته بندی انواع کودها دارند که خود شامل انواع مختلفی هستند که مهم ترین آنها عبارتند از:

- باکتری های تثبیت کننده ازت مولکولی
- قارچ های میکوریزی

- میکروارگانسیم های حل کننده فسفات های نامحلول
- باکتری های ریز و سفری محرک رشد گیاه (PGPR_s)
- میکرو ارگانسیم های تولید کننده ورمی کمپوست
- کرم های خاکی تولید کننده ورمی کمپوست

البته لازم به ذکر است که انواع مختلفی از این دسته از کودها، بر اساس ماده تشکیل دهنده و یا روش تولید آن تحت عناوین مختلف تجاری توسط واحدهای مختلف صنعتی در داخل کشور تولید و در سطح کشور عرضه شده اند.

* **کودهای آلی** : چه به صورت جامد و گرانوله و چه به صورت مایع در سال های اخیر بر اساس مواد آلی و ارگانیک تولید شده اند. از مهم ترین آنها انواع مایع هستند که حاوی اسیدهای آلی و غنی شده با عناصر اصلی و ریزمغذی ها به صورت کلات شده می باشند، که نقش موثری در افزایش عملکرد و کیفیت محصول تولیدی دارند.

تنظیم : گروه تغذیه گیاهی – پیمانی

آذرماه ۱۳۸۸